

קכח. אלו דיני ממון דנים בבבל ואלו אין דנים? (פד):

כל דיני ממונות השכיחים ושיש בהם חסרון כיס, כגון: הודאות והלוואות, נזקי שן ורגל, שור שהזיק – גובין. ואם אינם שכיחים (כנזקי אדם. וכן נגיחת שור, שאין שכח שיהא מועד בבבל. וכן כל הקנסות), או שכיחים אך אין בהם חסרון כיס (כתשלומי בושת) – אין גובין.

קכט. א. כיצד שמין תשלומי צער?

ב. מנין משלמין צער במקום נזק?

ג. האם משלמין צער שלא במקום נזק, ומדוע? (פד:–פה).

א. צער במקום נזק – אומדין כמה אדם רוצה ליתן לקטוע לו ידו המוכתב למלכות, שלא יקטעו לו בסיף אלא בסם ללא כאב. (צער שלא במקום נזק – לא מבואר להדיא בגמרא כיצד לשומו. וע' ראשונים).

ב. למדו מיתור 'פצע תחת פצע'.

ג. מחלוקת רבי ובן עזאי. וסתם משנתנו משלם, ומקור הדין נלמד מ'כזיה תחת כזיה'.

קל. א. כיצד הם תשלומי ריפוי, האם נותנים לניזק דמי הוצאת הרופא, או יכול המזיק לשלם לרופא שירפאהו, והאם יכול לתת לכל רופא שיחפוץ?

ב. אם מצב המכה הורע כתוצאה מאי ציות לדברי הרופא, האם חייב המזיק בדמי ריפוייה עד שתבריא? ומדוע? (פה)

א. יכול המזיק לתת לרופא שירפאו, ואינו חייב לשלם לניזק עצמו. ואינו יכול להשיג רופא שירפא בחנם, או רופא ממקום רחוק, שיכול הלה לטעון שאין רפואתו טובה ואחראית דיה.

ב. פטור. ומיעטו זאת מ'רק'.

קלא. מי שהשיר שערותיו של חברו – באלו תשלומין מחייבין אותו? (פו).

בגילוח רגיל – תשלומי נזק: תלוי במחלוקת אביי ורבא על נזק זמני. צער וריפוי: אינם שייכים (כשאין כאב ופצעים מאתו גילוח). שבת: אם הדבר מפריע לעיסוקו (כדוגמת הליצנים שהוזכרו בגמ'). בושת: חייב. בגילוח בסם, שהשער אינו חוזר – משלם נזק לכו"ע. ואם הסם גרם לבקעים – משלם גם צער וריפוי.

קלב. א. הקוטע יד עבד עברי – למי הוא משלם?

ב. קטע ראש אזנו / אפו של עבד עברי, שאין הדבר מפריע לעבודתו אצל רבו – למי משלם? (פו).

א. לאביי: נזק – לעבד. שבת – לרב. לרבא: – לעבד, וילקח בהם קרקע והרב אוכל פירות. (וכתבו התוס' ששבת – הכל לרב).

ב. לעבד.

קלג. א. האם יש חילוק בתשלומי בושת בין עשיר שבויש לעני שבויש? ואם כן – מהו?

ב. האם חייבים בתשלומי בושת לסומא?

ג. סומא שבייש – האם חייב בתשלומי בושת?

ד. בייש ישן ומת משנתו – האם חייב בבושת?

ה. בייש ילד קטן – האם חייב בבושת? (פו)

א. לר"מ אין חילוק אלא שמין את כולם כבני חורין שירדו מנכסיהם. לר"ש – עשירים שמין אותם כב"ח שירדו מנכסיהם, ועניים – כפחותים שבהם. לר' יהודה – כל אחד כפי מה שהוא. ולר' עקיבא (צ:): אפי' העני

שבישראל רואין אותו כב"ח שירד מנכסיו.

ב. כן. (ואפילו לר' יהודה. תוס').

- ג. לת"ק חייב ולר' יהודה פטור (רש"י ותוס'), דיליף מ'גזרה שוה'.
 ד. נסתפקו בגמרא. (ומשמע שהמסקנה לפטור (וכ"כ הרא"ש). ואולם בסנהדרין מבואר (לפי הגרסא שלפנינו) שלרב ששת חייב. תוס').
 ה. אם הגיע לגיל שכשמוכרין לו את בושתו ומכילים אותו בה – הוא מצטער מכך – חייבים לשלם לו דמי בושתו. ואם לאו – משמע בגמרא שנוקטים לפטור. ע' רא"ש.

קלד. למי מגיעים תשלומי הנזק והשבת במקרים דלהלן:

- א. החובל בבת קטנה של אחרים.
 ב. החובל בבן קטן של אחרים.
 ג. החובל בבנים או בנות גדולים של אחרים.
 ד. כשלושת השאלות הנ"ל, כשהאב עצמו הוא החובל. (פז-פח.)
- א. דמי חבלה – לרב ולריש לקיש: לבת. לר' יוחנן: לאב. ודמי שבת – אם אינה ניוזנית משל אביה – נותן לה עצמה עד כדי דמי מזונותיה, ואם נשארה העדפה – לאביה. ואם סמוכה על שלחנו – נותן לה, שהרי רואים שאותו אדם אינו מקפיד. (ולא מבואר להדיא לגבי דמי חבלה בסמוכה על שלחנו).
 ב-ג. הכל לבן, אלא שבגדולים יתן להם מיד, ובקטנים – יעשה סגולה.
 ד. בבנים, בין גדולים ובין קטנים, וכן בבנות גדולות – דמי חבלה חייב (ולקטנים – עושה סגולה), ודמי שבת – כשאינם סמוכים על שלחנו – חייב, ובסמוכים פטור. (וכמה ראשונים סוברים שגם בדמי חבלה יש חילוק בין סמוכים לשאינם סמוכים – ע' רמב"ם, רמב"ן, ריא"ז. אך התוס', הרא"ש, ר"פ כתבו לחלק בין חבלה לשבת).
 בבת קטנה – דמי חבלה – מח' אמוראים (כנ"ל סעיף א) אם חייב או פטור. דמי שבת – פטור. ואם אינה סמוכה על שלחנו – משלם לה עד כדי מזונותיה.
 כל האמור בבת קטנה לענין חבלות – דוקא באופן שנפחת מכספה, אך לא בשאר פצעים (וכן צער בושת וריפוי – לא נחלק בהם ר' יוחנן).

קלה. מהם המקורות שהאישים המנויים להלן, פסולין לעדות:

- א. אשה. ב. עבד. ג. קטן. ד. גזלן. (פח.)
 א. 'ועמדו שני האנשים'.
 ב. מצד השוה מגזלן ואשה או קטן (עולא). או מ'לא יומתו אבות על בנים' – עפ"י אבות שין להם יחס בנים (מר ברי' דרבינא).
 ולר' יהודה יש ללמוד מ'שקר ענה בא ח'ו'.
 ג. 'ועמדו שני האנשים'. ועוד, הרי זו עדות שאי אתה יכול להזימה (רש"י).
 ד. 'אל תשת ירך'... – אל תשת רשע דחמס, עד.

קלו. הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, ומכרן הבן ואח"כ מת הבן בחיי האב – האם קנאם הלוקח? נמק. (פח:)

- לר' יוחנן – לא קנה, לפי שקנין-פירות כקנין-הגוף הוא, ואין הנכסים ברשות הבן למכרם (עכ"פ כשלא הגיעו לידו לעולם).
 לריש לקיש – קנה, שק"פ לאו כקה"ג, או אפשר (כך הסביר רב יוסף אליבא דרב יהודה) שאפילו שק"פ כקה"ג, כיון דראוי ליורשו – יכול למכרו.

קלו. א. אשה שהזיקה לאחרים ויש לה נכסי מלוג – האם היא משלמת מהם?

ב. אשה שהזיקה לבעלה – מה דינה? (פט)

א. תמכרם בטובת הנאה ותתן לו (וקודם תקנת אושא, היתה יכולה למכרם בדמים מלאים ולשלם לו).